

Съобщение за пресата

Люксембург, 13 юни 2022 г.

Недостатъчен надзор върху осъществявания контрол по границите на държавите от Шенгенското пространство по време на пандемията

Европейската комисия не е наблюдавала задълбочено предизвикателствата, възникнали вследствие на пандемията от COVID-19 по отношение на правото на свободно движение на хора, поради липсата на достатъчно инструменти. Това е общото заключение на публикувания днес специален доклад на Европейската сметна палата (ЕСП). Надзорът на контрола по вътрешните граници, въведен повторно от държавите членки от месец март 2020 г., не е успял изцяло да защити спазването на шенгенските правила, които улесняват свободното движение на хора в ЕС. Освен това одиторите посочват липсата на координация на ограниченията за пътуване на различните държави членки, както и несъответствието с насоките и препоръките, издадени от ЕС.

Всеки гражданин на ЕС има право да се движи свободно в рамките на Европейския съюз. Това право е подсилено и с премахването на проверките по вътрешните граници на Шенгенското пространство, което включва 22 държави — членки на ЕС, и 4 държави извън ЕС, благодарение на което в Европа съществува зона за пътуване без граници. То обаче може да бъде ограничавано по съображения като обществена политика, обществена сигурност или риск за здравето. От 2015 г. насам няколко държави в ЕС въведоха повторен контрол по вътрешните граници в отговор на миграционната криза или заплахи за сигурността (главно терористични заплахи или актове). Наскоро, по време на пандемията от COVID-19, много държави членки предприеха мерки за ограничаване на свободата на движение в ЕС в опит да възпрат разпространението на вируса. При повторно въвеждане на контрол по вътрешните граници на Шенгенското пространство държавите членки следва да уведомяват Европейската комисия, която е длъжна да прецени дали предложените ограничения са в съответствие със законодателството на ЕС и не нарушават правото на свободно движение на хора.

„Като се има предвид, че свободното движение на хора е една от четирите основни свободи на ЕС и е в основата на европейския проект от самото му създаване,

Настоящото съобщение за пресата има за цел да представи основните послания на изготвения от Европейската сметна палата специален доклад. Пълният текст на документа е публикуван на eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Европейската комисия е следвало да провери внимателно дали въведените по време на пандемията от COVID ограничения са били необходими и основателни,“ заяви Баудилио Томе Мугуруса — член на ЕСП и ръководител на одита. „Надяваме се, че този одит ще допринесе за текущия дебат по прегледа на Шенгенската система.“

Одиторите провериха всички 150 уведомления от държавите членки относно контрола по вътрешните граници, подадени в Европейската комисия в периода от март 2020 г. до юни 2021 г., от които 135 са пряко свързани с COVID-19. Проверката показва ясно, че уведомленията не съдържат достатъчно доказателства, че граничният контрол е бил въведен като крайна мярка, нито че е бил пропорционален и с фиксиран срок. Освен това Комисията не е открила процедури за установяване на нарушение във връзка с дългосрочния граничен контрол, въведен преди пандемията.

Европейската комисия също така не е получила всички доклади, които е трябвало да получи в срок от четири седмици след приключването на контрола по вътрешните граници. Тя не е поискала допълнителна информация и не е издала становище по този въпрос, нито по въпроса за мерките за контрол, наложени поради миграционната криза и заплахите за сигурността отпреди пандемията от COVID-19. Затова одиторите на ЕС заключават, че Комисията не е проверила надлежно дали повторното въвеждане на контрол по вътрешните граници е в съответствие с шенгенското законодателство.

Също и поради ограниченията на приложимата правна рамка Комисията е била затруднена да оказва надзор върху ограниченията за пътуване, наложени поради пандемията от COVID-19. Въпреки че отговорността за прилагането на тези ограничения се носи единствено от държавите членки, Европейската комисия има правомощия да насърчава прилагането на съгласуван подход, така че да се сведе до минимум въздействието върху трансграничните пътувания в рамките на ЕС. За тази цел са предоставяни като цяло своевременни насоки. Според одиторите обаче, свързаните с контрола по вътрешните граници насоки не са били практически ориентирани и лесноприложими.

Комисията е изготвила и инициативи за координиране на мерките, засягащи свободата на движение. Една от тези инициативи е уебплатформата „Re-open EU“, стартирана на 1 юни 2020 г. в подкрепа на безопасното възобновяване на пътуванията и туризма в цяла Европа. Една година след стартирането ѝ обаче девет държави членки (България, Германия, Дания, Естония, Румъния, Словения, Финландия, Франция и Швеция) все още не са били предоставили актуализирана информация. Също така усилията на Комисията да преодолее липсата на структури за управление на кризата чрез създаването на Групата за информация относно коронавируса не са довели до приемането на съгласуван подход. Според одиторите, ограниченията за пътуване, наложени по време на пандемията от COVID-19, са продължили да бъдат в голяма степен разпокъсани и Комисията не е била в състояние да предотврати несъгласуваното въвеждане на различни мерки, приети от отделните държави членки.

Обща информация

В Договора за Европейския съюз се предвижда, че ЕС следва да предоставя на своите граждани пространство на свобода, сигурност и правосъдие без вътрешни граници, в което е гарантирано свободното движение на хора. Гражданите на ЕС оценяват свободата на движение като особено важно постижение на интеграцията в ЕС. Свободата да пътуваш, учиш и работиш навсякъде в ЕС е най-добре приетото от гражданите постижение на Съюза, което е класирано на първо място в проучванията във всички държави членки, изпреварващо еврото и мира.

Свободното движение на хора в рамките на ЕС е различно от премахването на контрола по вътрешните граници в Шенгенското пространство. Гражданите на ЕС могат да се движат свободно в рамките на Шенгенското пространство, без да подлежат на проверки по вътрешните граници. Те се ползват от свободно движение в целия Европейски съюз, включително до и от държави — членки на Съюза, които (все още) не са премахнали граничния контрол по вътрешните си граници.

Специален доклад 13/2022 „Свободно движение в ЕС по време на пандемията от COVID 19 — ограничен надзор върху извършвания контрол по вътрешните граници и некоординирани действия на държавите членки“ е публикуван на уебсайта на ЕСП (eca.europa.eu).

По-късно тази година ЕСП планира да публикува специален доклад относно инициативите на ЕС за улесняване на безопасното пътуване по време на пандемията от COVID-19.

Европейската сметна палата представя своите специални доклади пред Европейския парламент и Съвета на ЕС, както и пред други заинтересовани страни, като националните парламенти, бизнеса и представители на гражданското общество. По-голямата част от препоръките, отправени в докладите на ЕСП, се изпълняват.

За контакт с пресслужбата

Пресслужба на ЕСП: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeois: vincent.bourgeois@eca.europa.eu — Моб. тел. (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu — Моб. тел. (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu — Моб. тел. (+352) 691 553 547